

Puna

Para se të nisen në hapësirë, astronautët marrin shumë kualifikime. Ata duhet të jenë të zotë të përqëndrohen në punë, të zgjidhin probleme të papritura dhe të jetojnë vetëm me ato që kanë në stacion për muaj të tërë.

Ata trajnohen të jenë pilotë, të kryejnë dhjetra eksperimente hapësirorë dhe të mirëmbajnë pajisjet si brenda dhe jashtë stacionit. Ndonëse riparimet jashtë bëhen me krahë robotikë, nganjëherë duhen edhe lëvizjet e sakta të dorës së njeriut. Veshjet e hapësirës janë si anije të vogla, ato mbrojnë nga goditjet e meteorëve të vegjël nga të ftohtit e të oksigjenit. Në rast emergjence, astronauti duhet të mundet t'a shtyjë veten deri në stacion.

Një astronautë duke eksperimentuar modifikimin e perceptimit të formave në mungesë të peshës.

Astronautë që po mblidhen për të shprehur mendimet e tyre për eksperimentet e tyre.

Astronaut në misionin e "dajës në hapësirë" jashtë anijes.

Astronaut që po vë mostrat në ftohësin kriogjenik.

Disa astronautë kanë marrimve të instrumenteve të tyre në stacionin hapësiror.

Të tjerët bëjnë foto të Tokës nga dritarja.

Disa astronautë kanë qelq të lexojnë në qetësi.

Disa astronautë lozin shah. Që figurat e shahut të rinë në fushë, ata tërhiqen nga magnetë.

Argëtimi

Për të kaluar muajt të tërë në hapësirë duke ruajtur shëndetin mendor, i rëndësishëm është argëtimi.

Disa astronautë e kalojnë kohën e lirë duke veshtruar nga dritarja e stacionit hapësiror e duke soditur bukurinë e Tokës me kontinente, oqeanë dhe re. Të tjerët merren me muzikë, shohin televizor, lozin shah ose lexojnë. Ka të tjerë që fotografojnë planetin tonë ose aktivitetet në stacionin hapësiror. Këto imazhe janë një mënyrë për të ndarë eksperiencën e tyre me ne në Tokë.

Të mirat nga misionet hapësirorë janë për të gjithë njerëzimin. Eksplorimi hapësiror ka sjellë dije të reja në lundrim, shëndet, agronomi, elektronikë, komunikim, gastronomi dhe robotikë ... Shkurt, thuhet në të gjitha disiplinat.

Ushqimi dhe ngrënia

Në stacionin hapësiror ndërkombëtar ka ushqime të ndryshme sipas shijeve të astronautëve nga vende të ndryshme. Udhëtarët e parë të hapësirës kanë pirë vetëm ujë, supë në tubeta dhe pilula sheqeri. Më vonë u shtpikën ushqimet e dehidratuara. Edhe më vonë u shtpikën ushqimet e ngjashme me racionet e ushtrisë. Sot është e mundur të rriten prodhime të freskëta në hapësirë, si sallata apo specat. Kjo i jep freski vakteve të astronautëve.

Kur Thomas Pesquet shkoi në Stacionin Hapësiror, ai solli me vete ushqime të përgatitura nga shefi i Élysée, pallati i presidentit francez. Ky ka qenë banketi më i mirë hapësiror në histori.

QUIZ

Cila nga këto foto **nuk** është marrë në stacionin hapësiror dhe nga e dini?

Ushqime të paketuara individualisht.

Njëra ebutës në stacionin hapësiror do të ishte meqenise se themmjet mund të futurin edentarin instrumentet. Prandaj astronautët kanë tortilla.

Për çdo dilemë muaj, një anije shkon në stacionin hapësiror për të sjellë furnizim nga Toka me gjëra që astronautët kanë nevojë, eksperimente të reja për të punuar, dhe fruta të freskëta.

Kur astronauti Thomas Pesquet mbërriti në stacionin hapësiror, ai solli një menu Michelin me këpurdha dhe tartë dardash.

Jeta në stacionin hapësiror

Julietta Fierro
Instituti i Astronomisë UNAM, Meksikë

Grażyna Stasińska
Observatori i Parisit

TUIMP
No. 35
THE UNIVERSE IN MY POCKET

Përgjigjet prapa

3

4

3

4

3

Astronauti i lan dhëmbët me pastë të ngjyeshme, për të shmangur shpëlarjen me ujë.

Disa astronautë e kanë të vështirë të flenë ku ka kundërmirim, dritë apo zhurmë.

Për të fjetur, astronautët duhet të lidhen, përndryshe do të futurin ngado.

Larja e flokëve kërkon krehtjen nga poshtë-lart dhe përdorimin e shampos pa shpëlarje me ujë.

Përditshmëria në hapësirë

Jo vetëm vajtjet në Hënë janë ekspedita hapësirore. Në sajë të udhëtimeve të shumta në stacionin hapësiror ndërkombëtar, janë zhvilluar teste të reja mjekësore, veshje më të përshtatshme, lloje të reja ushqimesh dhe komputera e teknika më të mira komunikimi. Për të qëndruar në stacionin hapësiror, njerëzit duhet të mësojnë të jetojnë në hapësirë, që që nuk është e lehtë. Jo vetëm që duhet të punojnë fort, por edhe duhet të mësohen për t'u përshtatur mungesës së peshës, jetës në dhoma të vogla dhe nevojës për të bërë shumë ushtrime. Për t'ia dalë, është e rëndësishme që kushtet e tyre mendore e fizike të jenë maksimale. Para, duhet të jenë të gëzuar!

Të bësh astronaut kërkon përgatitje të fortë fizike, teknike dhe mendore.

Uji dhe mbetjet

Transporti i ujit dhe i çdo materiali në stacionin hapësiror kërkon sasi të mëdha karburanti. Për ta shmangur sa më shumë këtë shpenzim energjie, stacioni hapësiror riciklon gjithçka mundet. P.sh. urina e astronautëve mbledhet, kthehet në ujë të pastër, dhe pihet përsëri. Astronautët mësohen shpejt me këtë proces.

Mbetjet e mbledhura në stacionin hapësiror hidhen jashtë, drejt Tokës, dhe kur bien nxehen kaq shumë nga fërkimi me atmosferën saqë marrin zjarr dhe shpërbëhen. Nëse diçka mbetet, zakonisht bie në Oqeanin Paqësor, ku nuk ka mezik të dëmtohet kush.

Nëse keni parë një "yl që bie", ai mund të ketë qenë edhe mbetje nga stacioni hapësiror apo ndonjë satelit i braktisur.

Astronautët krijojnë sasi të konsiderueshme mbetjesh, përfshirë dhe veshjet, që nuk pastrohen dot në bord nga mungesa e ujit.

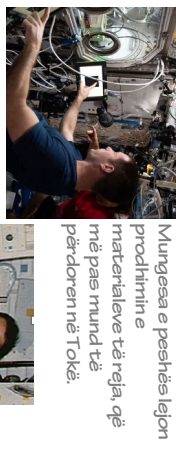
Astronautët urhojnë në një hinkë që e transporton lëngun te një paisje, e cila e riciklon në ujë të pijshëm.

Fjetja dhe pastrimi

Kur flenë në hapësirë, astronautët duhet të lidhen, ndryshe trupat e tyre do të futurin lirisht dhe do të përplaseshin me instrumentet delikate. Disa astronautë e kanë të vështirë të përshtaten me gjumin në dritë apo me njerëz që gërhasin aty pranë.

Duhet hapësirore nuk ekzistojnë, sepse uji nuk rrjedh, e as vaskat, se uji do të shpërndahej kudo. Kështu, astronautët përdorin një shampo të trashë, që nuk bën shkumë. Me të fërkohet i gjithë trupi dhe flokët, e nuk ka nevojë të shpëlahet, por vetëm hiqet teprica me peshqir.

Kjo shampo ngjan me xhelin dezinfektues që përdorim për duart gjatë pandemisë COVID, i cili shikste nevojë të shpëlahet. Sistemi i filtrimit të ajrit në stacionin hapësiror largon mbetjet që avullojnë nga shampoja.

Mungesa e peshës lejon prodhimin e materialeve të reja, që më pas mund të përdoren në Tokë.

Ky foto është marrë në Tokë. Flokët e astronautit nuk po pluskojnë!

Anëërs

Flokët e astronautes po pluskojnë sepse ajo e ka peshë në stacionin hapësiror.

Megjë në stacionin hapësiror e ka peshë, nuk ka sipër dhe poshtë.

Astronautët duhet të ruajnë formën fizike kur janë në hapësirë. Lkshëset elastike me pistën e vrapit e mbajnë astronautin që të mos fluturojë.

Kristi tlinjë në 2 stacionin hapësiror.

Për të mësuar më shumë mbi shtë të TUIIMP dhe temat e prezantuara në këtë minilibër, lutemi të vizitoni <http://www.tuiimp.org>

Përkthau: Miroza Hafizi
TUIIMP Creative Commons

